Poštnina plačana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lir 0.50

Slovenski dom

Štev. 293 — V Ljubljani, v sredo, 23. decembra 1942-XXI — Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione. Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provinienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 941

Uspešen polet nad sirijski luki Tripolis in Beyrouth

Italijansko uradno vojno poročilo št. 941 pravi:

Zmerno operacijsko nastopanje v sirtski pokrajini, živahnejše v Tuniziji, kjer so v razgibanih spopadih bili odbiti nasprotnikovi sunki in smo dobili nekaj ujetnikov.

Oddelki našega letalstva so ponovili močne napade zoper pristanišči Bonne in Philippeville ter znova zadeli tamošnje naprave.

Naša letala za dolge polete so dosegla Tripolis v Siriji in Beyrouth ter tam bombardirala petrolejske čistilnice in skladišča. Povzročila so velike požare, ki jih je bilo videti iz znatne daljave.

V letalskih bojih tega dne kaže, da sta bili zbiti dve nasprotnikovi letali. Eno naše letalo se ni vrnilo v oporišče.

Pri zadnjih nastopih na Sredozemskem morju je bila potopljena ena naša torpedovka. Del posadke je rešen.

Včeraj pozno popoldne je neko angleško letalo s strojnico obstreljevalo vlak na jugovzhodni Siciliji. Ubilo je enega potnika, ranilo pa tri. Na blagu ni nobene škode.

Popolna sloga med Italijo in Nemčijo glede uresničenja predpogojev za dosego zmage

Berlin, 23. decembra. s. Načelnik tiskovnega oddelka v nemškem zunanjem ministrstvu dr. Schmidt, ki je bil v spremstvu zunanjega ministra Ribbentropa, je včeraj zastopnikom tujega tiska dal nekaj izjav z ozirom na vojni svet, ki je bil 18. in 19. decembra v Hitlerjevem glavnem stanu. Dr. Schmidt je med drugim dejal:

Kratko uradno poročilo na koncu pogovora je zadosti zgovorno. Hitler in Ducejev odposlanec sta obravnavala in pretresla vsa sedanja politična in vojaška vprašanja. Iz tega se je porodila popolna in brezpogojna istovetnost v pogledih in načrtih glede najuspešnejših načinov za dosego določenih ciljev in nazadnje tudi zmage. Osne države imajo matematično gotovost, da bodo izvedle svoje načrte in s tem dobile predpogoje za najvišji cilj: za zmago, ker razpolagajo z uspešnejšimi sredstvi. Zmaga pa je po svoji strani spet predpogoj za veliki končni cilj: novi evropski red. Morda bi kdo utegnil imeti pomisleke zaradi tega, ker so osne vojske ta trenutek zapletene v trde napadalne bitke. Na ta pomislek je kaj lahko odgovoriti. Smo priče dogodkov, ki ne spreminjajo in tudi ne morejo spremeniti splošnega vojaškega položaja. Položaju pa daje označbo naslednje dejstvo: pobuda je v rokah Nemčije in Italije ter Japonske, kakor je bila v preteklosti.

München, 23. decembra. s. List »Münchener Neuste Nachrichten« razpravlja o posvetih italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana ter poudarja, da fraze, ki jih vsebuje uradno poročilo o popolni istovetnosti pogledov ter o neomajnem prijateljstvu in orožnem bratstvu med Ducejem in med Hitlerjem ter med ljudstvom osi, niso oguljene zapisnikarske fraze, temveč so izraz stvarnosti, ki se je izoblikovala in ojačila v zadnjih letih skupnega boja zoper skupnega sovražnika. Sedanji sporazum med obema narodoma je popoln na vseh področjih, tako na idejnem, kakor na akcijskem.

»Abendzeitung« razpravlja o neslogi v nasprotnikovem taboru ter poudarja preskušeno vzajemnost osi spričo bedastih nasprotnikovih groženj. Velika prednost Italije in Nemčije v primeri s takoimenovanimi združenimi narodi je ta, da Italija in Nemčija lahko odločata in naglo delata. To dejstvo bo s trajajočo vojno vedno odločneje vplivalo na to, kam se bo tehtnica nagnila.

Obrambna bitka ob srednjem Donu besni z vso ihto

Sovjetski napadi ob Tereku in v Stalingradu zavrnjeni — V desetih dneh je nasprotnik izgubil 404 oklepnike — Letalski napadi na Bengazi in po Alžiru

Hitlerjev glavni stan, 23. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Nemške čete so na bojišču ob Tereku vrgle napadajočega nasprotnika v protinapadu nazaj.

V Stalingradu je skušal nasprotnik v napadu preko Volge pridobiti ozemlje, bil pa je v ogorčenem boju moža proti možu zavrnjen.

Obrambna bitka **ob srednjem Donu** traja z nezmanjšano silovitostjo dalje. Nemške divizije in bojne skupine so se postavile sovjetskim napadom z največjo žilavostjo nasproti in so prizadele sovjetskim četam obenem v sodelovanju z letalstvom hude izgube. Samo na odseku dveh nemških oklepnih zborov je sovjetska vojska izgubila v zadnjih desetih dneh 404 oklepnike.

Na ostalem **bojišču ob Donu** in na prostoru okrog **Suhiničev** so nemške in madžarske naskakovalne čete razdejale številne bojne postojanke in utrdbe ter se vrnile z ujetniki in plenom. Posamezni sovjetski napadi so bili zavrnjeni.

Krajevni nemški napadi v prostoru **okrog Toropca** so privedli do znatnih zboljšanj postojank.

Pri nočnem napadu na **Bengazi** so bile pristaniške naprave in sidrišča za ladje zadete z bombami težkega kalibra, neka torpedovka pa poškodovana.

V **Tunisu** so bili zavezniški sunki zavrnjeni. Železniške prevoze in motorizirane čete v **Alžiru** in na tuniškem področju je letalstvo obmetavalo z bombami in obstreljevalo z ostalimi orožjem. Bojna letala so napadla vzhodno od Alžira zavezniško ladijsko spremljavo in so hudo poškodovala tri večje trgovske ladje.

Nemške podmornice so potopile na morju **okrog Orana** v nekem konvoju 12.000 tonski prevozni parnik in torpedirale razen tega veliko potniško ladjo.

Angleški bombniki so prileteli v noči na 22. december nad južno Nemčijo. Manjše število rušilnih in zažigalnih bomb je bilo vrženih tudi **na Monakovo**, kjer je bila med drugim opustošena neka bolnišnica. Prebivalstvo je imelo izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili po dosedanjih vesteh 10 angleških letal.

Berlin, 23. decembra. s. Glede poslednjih razvojev vojaškega položaja na vzhodu so snoči v pristojnih krogih poudarili, da je po bistvu čisto podoben položaju v začetnem obdobju prejšnje sovjetske ofenzive. Rusi so vdrli v nemške in zavezniške utrjene postojanke in na nekaterih krajih prišli precej daleč naprej, vendar gre samo za osamljene sunke, zato imajo moskovske opombe glede zasedbe tega ali onega kraja prav dvomljivo veljavo.

Možno je, da so ta ali oni kraj dosegli, s tem pa še ni rečeno, da je bilo zavzeto tudi dotično ozemlje. Nemški protiukrepi so v teku. Usoda, ki čaka take krajevne sunke bo ista, kakor je že doletela ostale. Boljševiki so zmeraj vlekli kratko, in sicer prav povsod.

»Uradno poročilo o nasprotnikovih bedastočah«

Rim, 23. decembra. s. Včerajšnje »Uradno poročilo o nasprotnikovih bedastočah« poroča: London. Po poročilu moskovskega radia pravijo v turških dobro obveščenih krogih, da je nemški poslanik v Bukarešti von Killinger obvestil romunsko vlado, da se kažejo znamenja o verjetnem zlomu Italije. (Daily Sketch.)

Neki italijanski trgovec, ki je pobegnil iz Torina, pripoveduje, da se po Italiji širi nov val nasilja. (Daily Express.)

Pod naslovom »Vatikan in os« priobčuje »Daily Mail« naslednje: Miroljubni prebivalci italijanskih vasi so osupli zaradi zasege cerkvenih zvonov, ker je to zasego zapovedala Lutrova domovina. Katoličani niso navdušeni za vojne, ki jih bije svobodna Italija, razen za abesinsko vojno, v kateri so podpirali Duceja iz hvaležnosti zaradi lateranskih sporazumov. Katoliški vpliv bo sprožil vstaje in tudi ne bo dal Vatikanu pobude, da bi se potegoval za ločen mir. Vsekakor pa predstavljajo katoliki v ladji fašistične države tovor, ki ni dobro naložen. Ta tovor ladje ne bo raznesel, lahko pa bi jo z nenadnim sunkom v ugodnem trenutku prekucnil.

Japonski letalski uspehi na Novi Gvineji

Tokio, 23. decembra. s. Poročilo japonskega glavnega stana pravi: Od 24. novembra pa do 8. decembra so japonski letalski oddelki nad Novo Gvinejo sestrelili in uničili 44 nasprotnikovih letal ter potopili dvoje stražnih ladij ter dvoje prevoznih ladij pri Buni v vzhodnem predelu otoka. Japonci so v istem razdobju izgubili 9 letal.

Japonski gospodarski načrti v zasedenih azijskih pokrajinah

München, 23. decembra. s. »Münchener Neuste Nachrichten« se bavi z gospodarskimi načrti, ki jih Japonska namerava izvesti na širnem vzhodno azijskem gospodarskem prostoru. Najprej poudarja, da novi načrt temelji na zagotovitvi prehranjevanja Japoncev z rižem, sojo in ribami. Te tri vrste živil so temelj za preskrbo z beljakovinami in maščobami.

Na industrijskem področju — piše omenjeni nemški list — so zlasti važna naslednja gospodarska področja: Prvo, ki ga je Japonska imela že pred izbruhom sedanje vojne, obsega Japonsko otočje s Korejo, Mandžukuom in severno Kitajsko ter predstavlja področje težke industrije (premog in rude). Temu prvemu gospodarskemu področju, ki je zlasti za industrijo bistveno važno, se je zdaj pridružilo drugo, na pol industrijsko področje, ki obsega Filipine, ki jih bo Japonska čim bolj preuredila ter okrepila industrijo bakra, kroma in tistih rudnin, ki vsebujejo železo, ter bo skušala ustanoviti težko industrijo, ter uvesti temeljito gojitev bombaža in tudi pospešiti predelovanje sladkorja v alkohol. Poleg tega bo skušala doseči čim večji pridelek konoplje ter drugih industrijskih rastlin, zlasti jute. Tretje in zadnje gospodarsko področje obsega Indijsko otočje in Birmanijo, področje, ki ima čisto kolonijalni značaj. Delo po nasadih kavčukovega drevja in po rudnikih, kjer kopljejo kositer, se bo omejilo v tako majhni meri, da je komaj omembe vredno. Ta dva predmeta bosta v bodoče lahko na razpolago svetovnemu gospodarstvu.

Za usmerjenje in ureditev vsega tega ogromnega gospodarskega prostora bo država sama prevzela glavno vlogo. Prva znamenja tega korporativnega posega se že kažejo: Družina Mitsui je prekinila s stoletnim izročilom in zdaj prodaja svoje delnice, njenemu zgledu pa bo v kratkem sledila tudi družba Sumitomo. Ureditev drugega gospodarskega področja (Filipinov) so zaupali vojaški upravi, ki nadaljuje s svojim delom. Tja prihajajo iz domovine tehniški strokovnjaki in učitelji. Na tretjem gospodarskem področju (Indijsko otočje in Birmanija imajo Japonci popolno svobodo). Novi gospodar teh dežela si je zastavil nalogo in dolžnost, to področje gospodarsko dvigniti tako, da bo Japonska od njega imela čim večjo gospodarsko korist. Drže pa se pri tem strogo navodil, ki jih daje država.

Nepretrgani angleški napadi na admirala Darlana in njegovo politiko

Rim, 23. decembra. s. Angleški časopisi ne zamude prav nobene priložnosti, da ne bi napadli Darlana in izlili svoj gnev na izdajalca, ki je dal prednost dolarju pred funtom šterlingom in tako onemogočil vse napore Anglije v korist njenega miljenca De Gaullea. Vsaka pretveza je dobra za obtoževanje Darlana. Tako mu sedaj očitajo njegovo stališče do Francozov, katere še vedno drži v ječah, četudi so se vsi izjavili za nasprotnike vlade v Vichyju. »Daily Mirror« poudarja v članku pod naslovom: »Darlan še naprej drži v ječi 25.000 ljudi«, da je med 25.000 jetnikih v raznih alžirskih ječah tudi 10.000 Francozov. 98 odstotkov teh Francozov je zaprtih zato, ker so se pokazali kot nasprotniki vichyjske vlade in so simpatizirali z nasprotniki. Ti so bili prijeti pod obtožbo, da so ovirali sodelovanje Vichyja z Nemčijo in pripravljali organiziran odpor. List omenja, da je že 17. novembra zahteval Roosevelt svobodo za vse tiste, ki so bili nasprotniki Osi. Vidi se, pravi dalje list, da skuša Darlan skupaj s svojimi sodelavci izigravati to zahtevo. Izgovarjajo se, da teh ljudi še niso postili na svobodo, ker gre za agitatorje, ki so rušili mir in red. Darlan je zatrdil, da so ti jetniki zlikovci, ki so motili notranji mir in da jih ni mogoče spraviti v sklad z zahtevo ameriškega predsednika. S svoje strani pa piše »Daily Telegraph«, da je Darlanova jeza na vse tiste, ki so bili prvoboritelji izdajstva domovine v korist Združenih držav tako jasna, da ni mogoče misliti na kaj drugega. Darlanove izjave o tistem, kar je on doslej storil za sodelovanje z zavezniki, so le lepa snov za sanjave romantične zgodbe. Angleška vlada še ni prepričana o tem, da bodo vsi nasprotniki Osi izpuščeni na svobodo. Vsekakor pa je gotovo, da bodo morali bodoči voditelji v Franciji priti neposredno iz vrst francoskega naroda.

Naraščajoč nemir v Iranu

Ankara, 23. decembra. s. Položaj v Iranu se je zelo zaostril. Ponovni poskusi ministrskega predsednika, da bi ljudstvo pomiril z govori, polnimi obljub in praznih besed, niso rodili nobenega uspeha. Nasprotno se lahko reče, da so še bolj razvneli nezadovoljstvo ter razširili krog nasprotnikov vlade, ki ji očitajo, da je zgolj igrača v rokah Angležev, Angleži pa da ravnajo z deželo kakor s kako svojo naselbino. Majhna mera žita, ki so jo Angleži dali, ni niti stotinka tega, kar bi dežela nujno potrebovala. Iz tega se da sklepati, da Angleži nameravajo ljudstvo izstradati. Vrh tega pa žita niso nikjer drugje razdelili kakor v Teheranu. Pokrajine niso dobile niti zrnca. Izračunali so, da dežela potrebuje več ko 150.000 ton. Angleži in Amerikanci pa so obljubili, da bodo uvozili — oziroma bolje — nadomestili 250.000 ton. Od teh 250.000 ton pa je dospel le prav majhen del. Tudi če bi poslali vse, bi bila razlika med potrebo dežele in razpoložljivo mero še zmeraj prav velika. Ogorčenje ljudskih množic, ki preklinjajo Anglijo ter jo obtožujejo, da je prebivalstvo spravilo v lakoto in da ni držala prevzetih obljub, so še bolj podžgale skrivnostne okoliščine, v katerih je umrl bivši ministrski predsednik Feregni. Ta se je junaško postavil po robu angleškemu nasilju. Po raznih govoricah so Feregnija zastrupili.

Ameriško vojaško nadzorstvo tudi nad Gibraltarjem

Rim, 23. decembra. s. Ameriški listi objavljajo na prvih straneh pod velikimi naslovi članek posebnega dopisnika agencije »Associated Press« Galagherja iz glavnega zavezniškega stana v Severni Afriki. Ta dopis od dne 5. decembra pripoveduje s posebnim zadovoljstvom, da je poveljstvo nad angleško trdnjavo v Gibraltarju v prvih dneh vojnih nastopov v Severni Afriki imel ameriški general Eisenhower. Ta mož je bil po zatrdilu dopisnika po dveh stoletjih prvi tujec, ki je dobil v roke nadzorstvo nad tem stebrom britanskega imperija. Kot poveljniku vseh zavezniških sil v Severni Afriki mu je bil podrejen tudi poveljnik Gibraltarja, general Mac Farkane. In v tem je treba videti razloge, zakaj dajejo ameriški listi takšen poudarek tej novici. Je namreč v popolnem skladu z Rooseveltovo politiko, ki nikjer ne zamudi priložnosti, da bi pokazal, da Angležem ne preostaja nobena druga možnost, kakor da se uklonejo volji Washingtona, in sicer v vsakem pogledu.

Japonski admiral Nomura, ki je vse do začetka vojne z Združenimi državami imel v Washingtonu pogajanja z ameriško vlado, je odstopil kot poslanik in opolnomočeni minister, češ da je njegova naloga dopolnjena.

Romunija bo v bližnji bodočnosti poslala v Grčijo večje količine žita in drugega živeža.

Spomenica o blagodejni politiki sedanje madžarske vlade

Budimpešta, 23. decembra. s. Objavljena je bila posebna spomenica, posvečena politiki madžarske vlade de Kallaya. V njej je razloženo vse do sedaj izvedeno delo ter tudi načrti za prihodnje leto. Bavi se z vsemi temeljnimi načeli madžarske zunanje in notranje politike. Izšla je pod naslovom »Dejstva in načrti« ter je zvest prikaz vseh gospodarskih in političnih obdobij, skozi katera je šla Madžarska od časa izpred deset let do današnjega svojega položaja. Hkrati je zvest odraz madžarskega notranjega življenja, ki temelji na socialni pravici, ter odraz njenega zunanjepolitičnega udejstvovanja, ki ima za osnovo načela in smernice pokojnega Julija Gömbösa. Zlasti pa se iz knjižice razvidi točna in neomajna politika, namreč politika prijateljstva z osjo. Ostala poglavja prikazujejo podrobnosti o industrijski obnovi ter o razlastitvi posestev, ki so bila judovska last. Zadnje poglavje obravnava socialni napredek, ki je bil dosežen v desetih letih in kateri je po nedavni izjavi predsednika vlade de Kallaya prehitel ne le socialni razvoj v državah jugozahodne Evrope, pač pa v mnogih pogledih tudi razvoj v nekaterih zahodnih državah.

Giraud se je umaknil v Maroko

Ženeva, 22. dec. AS. Iz Alžira se je zvedelo, da je odstopil tamkajšnji župan Constantin Mondon zaradi vedno večjih in ostrejših nesoglasij z anglosaškimi oblastmi, ki divjajo proti domačemu prebivalstvu. Amerikanci so izvršili masne aretacije Arabcev v raznih maroških mestih. V Fezu je bilo aretiranih 24 arabskih osebnosti in mohamedanska univerza je bila zaprta. Izvedelo se je tudi, da Giraud ne mara več nadalje sodelovati z Amerikanci in se je umaknil v Maroko. Nekatera poročila pravijo, da je Giraud to sklenil zato, ker je dobil povelje, naj pospeši pohod proti Bizerti, dočim se je Eisenhower bavil izključno z zaščito zaledja ter s tem omogočil osnim četam, da so lahko spopolnile svojo organizacijo in prešle v protiofenzivo.

Švicarska sodba o italijanskem ljudstvu

Bern, 22. dec. AS: Dočim piše »Berner Tagblatt«, da je bombardiranje italijanskih mest še bolj zjeklenilo odpor italijanskega ljudstva ter njegovo zadržanje, pa pripominja rimski dopisnik lista »Basler Nachrichten«, da je Mussolini imel prav, ko je v svojem zadnjem govoru dejal, da italijansko ljudstvo ni bilo nikdar srečno in da nikdar ni imelo dovolj kruha. Mnogi tujci so zelo malo poznali Italijo. Samo tisti tujci, ki v Italiji žive in si tamkaj služijo svoj kruh, dobro poznajo Italijane. Zato tudi razumejo, da ako predstavlja bombardiranje žalost za italijansko ljudstvo, vendar italijansko ljudstvo ne pozna šele od danes borb in življenjskih tegob, ki jih je imelo vedno dovolj in je zato resno pripravljeno na vsako še večjo žrtev.

Vesti 23. decembra

Z nekega japonskega vojaškega oporišča v Indijskem morju poročajo, da so japonska letala bombardirala okolico indijske Kalkute ter povzročila hude požare na nekem letališču, ne da bi naletela na kak odpor.

Londonska policija je prijela glavnega tajnika Zveze angleških miroljubov Morrisa. Ta je bil prej častni kanonik v Birminghamu, pa je odstopil zaradi stališča angleške cerkve do sedanje vojne.

V japonski dnevni zapovedi je častno omenjen admiral Jamamoto, poveljnik vojnega brodovja, ki je lani 23. decembra zasedlo ameriško tihomorsko oporišče Wake.

Poveljnika ameriških čet na Alaski generala Müllerja pogrešajo, kakor pravi uradno poročilo.

Sporočilo Visokega komisariata

Ljubljana, 23. dec.

Tiskovni urad Visokega komisariata sporoča:

Nekatere osebe so se obrnile na družine interniranih s prošnjo za podporo v znatnih zneskih, ki naj bi jih prejele oblasti, katerim so internirani podrejeni, da bi na ta način olajšale njihovo preskrbo.

V tem primeru gre za podle posameznike, ki izkoriščajo položaj Slovencev in na zvijačen način izvabljajo podpore od prav tistega ljudstva, ki bi jih moralo takoj naznaniti oblastem, zato da bi jih kaznovale, kakor [illegible]ujo.

*

To sporočilo tiskovnega urada Visokega komisariata je bilo izdano prav zato, da bi še enkrat opozorilo Slovence, kako veliko odgovornost imajo. Ti podli posamezniki, omenjeni v obvestilu, so Slovenci, ki brez vsakega človeškega čuta na najgrši način izkoriščajo svojo lastno kri, ker so še vedno dobe Slovenci — prevaranci sami — ki ne marajo takoj naznaniti takih ljudi in tako ustvarjajo možnost, da se to početje še nadaljuje.

So Slovenci, ki mislijo, da morajo zamolčati krivdo drugih, ki so njim samim povzročili že toliko gorja; tako dovoljujejo, da se zlo razširja in da se toliko ubogih ljudi pusti prevariti od propalih goljufov — k temu jih navaja tudi komunistična propaganda — in da mešajo v blato čast in kristalno čistost tega kar je bilo po neuklonljivem zakonu vojne ukrenjeno glede internirancev.

Slovenci morajo torej sami vreči zlo iz svoje hiše in morajo oni sami naznaniti oblastem tiste, ki jim kradejo.

Spominska slovesnost ob obletnici smrti Arnalda Mussolinija v Ljubljani

Snoči so v veliki dvorani GILL-a ljubljanski fašisti obhajali spomin na Arnalda Mussolinija ob 11. obletnici smrti. Podobo pokojnega velikega mojstra je orisal časnikar Carlo Tigoli.

Pri proslavi so bili eksc. Visoki komisar Grazioli, armadni poveljnik general Gambara, divizijski general Ruggero, namestnik tajnika Capurso, ki je zastopal službeno odsotnega zveznega tajnika, župan general Rupnik, major Perni ter drugi visoki častniki. Poleg tega so bili pri proslavi: pokrajinska zastopnica ženskih fašijev De Vecchi, kvestor comm. Ravelli, podprefekt comm. David, tajnik ljubljanskega fašija De Simone, podžupan comm. Tranchidda, načelnik pisarne Visokega komisarja comm. Bisia, namestnik poveljnika GILL-a Cassani, načel. tiskovnega urada zveze dr. Pietro Antonio ter drugi oblastniki in ljubljanski odličniki kakor tudi velika množica fašističnih zastopnikov. Končno so bili pri proslavi še zastopniki nemškega in hrvatskega konzula.

Prireditev je začela s pozdravom Kralju, Duceju in Oboroženim silam. Pozdrav je zapovedal Visoki komisar. Zvezni podtajnik se je potem spomnil žalostne smrti Arnaldove ter izrekel fašistični pozdrav, ki so mu vsi soglasno odgovorili. Takoj nato je povzel besedo Carlo Tigoli ter poudaril, kako v tej uri, ko se domovina bojuje, Arnaldov duh stoji sredi vojakov, zakaj on je bil vedno vojak in je vedno čutil vso veličino italijanskega vojaka, čigar moralne in duhovne značajke ne oslabe prej, dokler ne odložé puške in ne primejo za obrtno orodje. Potem je v srečnem prikazu orisal vojaško, politično in moralno podobo velikega rajnika, ki je toliko zapustil življenju nove Italije.

Resna prireditev se je končala s pozdravom Kralju, Duceju in Oboroženim silam, ki je bil deležen najtoplejšega odziva pri vseh navzočih.

Bankovci posebne serije

Uredba ministrstva financ z dne 25. novembra 1942-XX je odobrila v Kraljevini obtok bankovcev po 1000, 500, 100 in 50 lir iz posebne serije, namenjene za italijansko Vzhodno Afriko. Za izdajo teh bankovcev je bila Italijanska banka pooblaščena z ministrsko uredbo z dne 28. marca 1938-XVI in s spremembami in dopolnitvami v ministrski uredbi z dne 8. avgusta 1938-XVI.

Ti bankovci, ki so drugačne barve kakor običajni in nosijo na zgornjem in spodnjem robu hrbtne strani napise v rdeči barvi: »Serie speciale Africa Orientale Italiana« in »È vietata la circolazione fuori dei territori dell'Africa Orientale Italiana« (»Specialna serija za Italijansko Vzhodno Afriko« in »Prepovedan je obtok izven ozemelj Italijanske Vzhodne Afrike«) so zato izenačeni v vsakem pogledu z onimi, ki so v obtoku in jih je treba sprejemati z vsemi učinki.

Opozorila davčne uprave

Narodni obrambni fond — vlaganje prijav za odmero za leto 1943-XXI

1. Zaradi pravilne odmere obrambnega fonda morajo predložiti davčni upravi **nekolkovane prijave** vsi moški davčni zavezanci, **stari preko 30 let,** ki imajo predpis na neposrednih davkih in to samci, oženjeni in vdovci **brez otrok.** Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomrli in sedaj nimajo nobenega otroka, prijav ni treba vlagati.

2. Vložé naj prijave tudi oni davčni zavezanci, **ki** imajo 3 ali več živih zakonskih otrok izpod 21 **let** starosti. Te prijave morajo biti **kolekovane s 4 lirami.** V prijavi je navesti imena in rojstne podatke otrok ter nato resničnost podatkov na prijavi potrditi na mestnem poglavarstvu.

3. Prijavo naj vložé tudi **vsi oni davčni zavezanci,** ki imajo skupen predpis na zgradarini ali pridobnini. Vsi solastniki naj vložé skupno **prijavo,** na kateri naj bo razvidno, koliko solastnikov je, **s katerim** deležem je kateri soudeležen in podatki pod tek. št. 1 ozir. 2.

Prijavo je vložiti od 1 do 31. januarja 1943-XXI. Prijave, vložene po 31. januarju, se pri odmeri obrambnega fonda za leto 1943 ne bodo upoštevale. Tiskovine za prijavo se dobe pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5-II, soba št. 3.

Za vse delniške družbe. Vse delniške družbe (razen zavarovalnih, družbe z o. z. in vsa podjetja, zavezana voditi poslovne knjige — »knjigaši« — v smislu čl. 53a zak. o nep. davkih), da morajo prijaviti davčni upravi v smislu določil tar. post. 37. o. t. najpozneje do 15. januarja 1943 vse v II. polletju 1942 na novo odprte ali tekoče račune. — Taksa znaša 12 lir za vsak odprti ali tekoči račun. Prijava se mora predložiti v originalu in prepisu. Odgovarjajočo takso je treba v kolkih prilepiti na original. — Tisti zavezanci, ki v minulem polletju niso imeli na novo odprtih ali tekočih računov, so dolžni prav tako predložiti prijavo, ki pa ni zavezana taksi. — Dalje opozarja davčna uprava na kazenske posledice: Kdor ne prijavi tek. računov, se kaznuje s plačilom **trikratne takse** poleg redne; tisti pa, ki niso imeli odprtih ali tekočih računov in tega ne prijavijo, se kaznujejo z globo 100 lir. — Vse družbe in podjetja, ki so zavezana polaganju teh prijav, pa iz kakršnega koli vzroka ne vršijo poslovanja — ne obratujejo, a v trgovskem registru še niso izbrisana, prosi davčna uprava, da ji to prijavijo.

Važno za vse delodajalce. Vsi delodajalci, ki morajo po določilih čl. 100 zak. o nep. davkih plačevati uslužbenski davek v davčnih znamkah, se pozivajo, da v smislu zakonitih naredb predložé tekom meseca **januarja 1943** podpisani davčni upravi v pregled knjižice za uslužbenski davek zaradi ugotovitve, če so uslužbenski davek pravilno in redno plačevali v davčnih znamkah. Če ne predlože knjižic, se bo proti njim postopalo po določilih čl. 139, odnosno v primeru davčne utaje po čl. 142 nov. davč. zakona. — Iz davčne knjižice mora biti razvidna **plača uslužbenca leta 1942,** odpadajoči uslužbenski **davek ter specialno doprinos.** — Davčne knjižice naj **predlože delodajalci s posebnim** seznamom v dvojniku, na katerem **morajo biti** vpisani vsi uslužbenci ter za vsakega uslužbenca celoletni zaslužek in odpadajoči 1½% **bednostni sklad.**

Poraz se vrsti za porazom

V partizanski bolnišnici na Selu pri Hruševem so našli ogromno zdravniških potrebščin

Ljubljana, 23. dec.

To, kar so partizani pripravljali drugim, je sedaj doletelo njih. Poraz za porazom se vrsti...

V petek so večje skupine vojakov in straž izvršile akcije proti partizanskim tolpam na Ključu in v Dobravi, od koder so prihajali partizani na vse strani in strahovali ljudstvo. Po kratki borbi, v kateri so partizani izgubili več ljudi, so se partizanske skupine umaknile, četudi so imele zelo utrjene postojanke. V Hruševem so našli pri Burniku večjo krojaško delavnico z blagom, v Selu pri Hruševem pa pri Arniču partizansko bolnišnico in v njej ogromno zdravniških potrebščin. Na Ključu so naleteli na odpor partizanske skupine, ki se je morala kmalu umakniti in pustiti tu ogromne količine krompirja. Tu so partizani pustili na begu 4 mrtve s strojnico. Strelec je namreč dobil kroglo v glavo. Ujeli so tudi neko partizanko, katero so pripeljali v Ljubljano. Na Dobravi so našli 6 partizanskih mrtvecev, 12 partizanov pa so pripeljali v Ljubljano.

V nedeljo ja napadla večja partizanska skupina vaško stražo v Dobrunjah. Partizani so menili, da fantov ni doma, ker so bili res dva dni v Dravljah. Slučajno pa so prišli v nedeljo ob 9 zvečer v Dobrunje in ondi presenetili partizane, ko so jih ti napadli. Kljub temu da so metali bombe in streljali z dum-dum kroglami ter s strojnicami, so fantje napad junaško zavrnili, tako da so partizani pustili tu enega mrtvega. Fantje so se poslužili tudi partizanskih bomb, ki niso eksplodirale.

Tako se vrsti partizanski poraz za porazom, vse to pa napoveduje zanesljiv konec partizanski strahovladi pri nas.

Stična, 23. decembra.

V soboto zvečer so se spoprijeli fantje iz Stične s partizansko tolpo v Mekinjah. Partizani so nameravali napasti Stično, zato so jih fantje poiskali kar v Mekinjah. Vnela se je huda borba, ki je trajala vso noč do jutranje zore v nedeljo. V borbi sta padla sloviti partizanski poveljnik **Hauptman** in **Tone Povrh** iz Mekinj, ki je vodil in kazal pota partizanom ter jim dajal vedno poročila o gibanju straže. V borbi so padli še 4 partizani, katerih identitete pa še niso ugotovili. Partizani so se umaknili z večjim številom ranjencev in zbežali.

Nad 100 ton divjega kostanja nabranega

Divji kostanj je izvrstna živalska krma in dobro nadomešča druga bolj dragocena živila

Ljubljana, decembra.

Ko je letošnjo jesen zorel divji kostanj, smo — hkrati z drugimi listi — opozarjali ljudi na veliko vrednost tega sadeža kot izvrstnega nadomestila za pičo in krmo živalim. Že poprej so mnogi ljubljanski otroci zaslužili še kar čeden drobiž z nabiranjem in prodajo divjega kostanja, ki pa je šel navadno le v milarne, kemično industrijo in v strojarne.

Za krmo in pičo ga naši ljudje poprej niso uporabljali, ker so imeli drugih krmil dovolj. Divji kostanj vsebuje namreč, enako kakor želod, mnogo česlove kisline, ki otežuje prebavo in živali zapira. Pač pa so lovski zakupniki še prejšnje zime pogosto pokladali divji kostanj jelenom in divjim kozam. Ta divjad je divji kostanj prav rada žrla.

Enako kakor vsi drugi sadeži je letos bogato obrodil tudi divji kostanj; ta letina je prišla letos kar prav, zakaj navadili smo se ceniti tudi krmilno vrednost divjega kostanja. Trgovci so nudili že letošnjo jesen nabiralcem še kar ugodne cene za divji kostanj.

Tudi po 70 cent. in še več so dobili nabiralci za 1 kg tega sadeža. Nemci so sicer že prej uporabljali divji kostanj za krmo živalim, toda morali so ga pogosto izpirati v mlačni vodi, preden so ga pokladali prašičem.

Letos pa je divji kostanj dobrodošel tudi domačim živinorejcem. Ta sadež vsebuje poleg drugih hranilnih snovi zlasti zelo mnogo škroba ki je dobrodošel vsaki živini, najsi bodo to konji, govedo, prašiči ali perutnina, prav tako tudi ovce in koze.

Naši ljudje so divji kostanj najprej posušili in nato olupili; lupine niso nič vredne, kvečjemu za kurjavo. Olupljeni kostanj je bilo treba nato zdrobiti, najboljše še popariti ter ga kot primes dodajati drugi živalski krmi. Močni delovni konji prenesejo tudi 10 kg olupljenega kostanja na dan, druge živali pa seveda manj; treba pa je žival počasi privaditi na divji kostanj ki mora biti vedno primešan drugi krmi. Tudi kokoši se privadijo divjemu kostanju, ako ga dajemo zmešanega z otrobi, krompirjem ali z zdrobljeno koruzo. Pri tem prihranimo mnogo drugih dragocenih krmil in sicer ob istem učinku.

Moremo računati, da so letos nabiralci v Ljubljanski pokrajini nabrali najmanj 100 tisoč kg divjega kostanja, ki bo letos po veliki večini porabljen za živalsko krmo in le malo v industrijske namene. Samo »Železničarska gospodarska zadruga (Žegoza«) ga je zbrala skupno okrog 40 tisoč kg. Ta divji kostanj je bil predelan v krmilni škrob in bo tako na razpolago rejcem malih živali.

V času, ko moramo gledati, da pridejo koruza, proso in drugo žitno zrnje v poštev za človeško prehrano, bo torej ta zbrani divji kostanj znatno razbremenil naše rejce v skrbi za krmo in pičo.

Za človeški želodec pa seveda divji kostanj ni; edino vrednost ima kot zdravilo. Po nekod namreč olupljen divji kostanj pražijo in iz tega kuhajo neko črno kavo, ki je izvrstno zdravilo proti črevesnim katarjem in sličnim boleznim.

Prav isto, kar velja za divji kostanj, velja tudi surov radi jedo; za druge živali ga je tudi surovega radi jedo; za druge živali ga je težje lupiti; kava iz praženega želoda pa je po nekod že splošno znana in ljudje radi uporabljajo zlasti kot primes ječmenovi kavi. -r.

Šport

Hermeževansko klubsko prvenstvo

Delavna športna sekcija Hermesa bo za božične praznike priredila tekmovanje v namiznem tenisu. Tokrat bo šlo za klubsko prvenstvo. Vsa prireditev bo pod pokroviteljstvom železničarskega Dopolavora. Tekme bodo klubski člani igrali v dneh 26. in 27. t. m. v lepi in udobni Mikličevi dvorani, kjer je prav isti Hermes organiziral zadnja dva uspela turnirja.

Igralci bodo razdeljeni na več skupin. Fantje bodo igrali v treh, dekleta pa bodo nastopila v svoji skupini. Kot kaže bo velika udeležba predvsem v tretji fantovski skupini, kjer bodo nastopili juniorji do 15 let.

Tekmovali bodo izključno le klubski igralci, pa s tem ni rečeno, da ne bodo igre zanimive. Mirno lahko rečemo, da bodo tudi klubske igre zelo lepe in ogorčene, saj ima Hermeževanska table teniška sekcija v svojih vrstah odlične igralce, ki so se v zadnjem turnirju priborili največ točk in si tako tudi neuradno prisvojili ljubljansko klubsko prvenstvo. Vsekakor bo najhujša borba za naslov klubskega prvaka. Zmagovalec bo razen ponosnega naslova dobil za nagrado tudi lep pokal, ki ga je darovala tvrdka Eberle. Ostali najboljši igralci bodo pa dobili lepa in praktična darila. Za prvo mesto bo najhujša borba med »novincem« Poženelom, ki je pred nedavnim okrepil že itak odlično Hermeževansko table teniško vrsto, Bogatajem, ki je prav zdaj v prav dobri formi, in pa Strojnikom Romanom. Vsi trije pa so tako izenačeni, da bi bilo napak že vnaprej reči, kdo bo zasedel prvo mesto. Omenjeni bodo tekmovali v A skupini. V B skupini pa bodo tekmovali igralci, ki se doslej še niso plasirali v dosedanjih turnirjih. — V damski skupini bo tudi živo, saj je tako tekmovanje prvič uvedeno v klubsko prvenstvo. Tudi v tej damski skupini se obetajo lepe borbe.

Turnir se bo začel v soboto popoldne ob 14, s tekmami pa bodo potem nadaljevali v nedeljo ob 8. Vstopnina je le 1 lira.

*

Preteklo nedeljo so na Jesenicah gostovali table teniški igralci iz Inomosta. Nastopili so v najmočnejši postavi in to: brata Hocheneggerja in pa pokrajinski prvak Saletzky. Za Jeseničane pa so igrali Lakner, Strumbl in Knific. Premočno so zmagali Jeseničani, ki so goste odpravili kar s 5 : 3. Jeseničani so se pokazali spet v najboljši luči in po pravici jih štejejo zdaj med najboljše igralce v rajhu.

Mladinsko nogometno moštvo iz Beljaka je preteklo nedeljo nastopilo v Kranju proti domačemu mladinskemu moštvu. Tekma je bila lepa in je ostala neodločena z rezultatom 3 : 3.

Italijanski amaterski boksarji so zabeležili pred dnevi že drugo lepo zmago, odkar so odšli na gostovanje na Švedsko. V drugem srečanju so nastopili proti B-skupini državnega predstavništva. Zmagali so Italijani z 10:2.

Obvestila

Rokodelski oder

Sobota, 26. decembra ob 16.30: »Dom«.

Nedelja, 27. decembra ob 16.30: »Dom«.

Prihodnji koncert bo v sredo 30. decembra in sicer bo nastopil violinist Jurij Gregorc na samostojnem koncertu v mali filharmonični dvorani. Na klavirju ga bo spremljala pianistka Marta Bizjak. Podrobni spored priobčimo. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Čeprav je Jalnov »Dom« dramatičen prvenec, je vendar s krepko risanimi značaji močno in lepo delo, ki ne bo zastarelo. Ideja igre je boj za domačo zemljo in ta ideja končno zmaga in zajezi vse razdorne sile, ki se zaman zaganjajo v domačijo, da bi jo raztrgale. Igro bo uprizoril Rokodelski oder na dan sv. Štefana v soboto ter v nedeljo 27. decembra ob pol 5 popoldne. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova ulica 12, I. nadstropje.

Na današnji II. javni produkciji šole Glasbene Matice, ki bo začela točno ob 17.45 v veliki filharmonični dvorani, bodo nastopili gojenci klavirskega oddelka, ki posečajo pouk pri gdč. Zorki Bradačevi, Silvi Hraševčevi, ge. Olgi Kolarevičevi in ge. Milenj Štrukljevi. Iz oddelka za solopetje ravnatelja Julija Betetta bo nastopil basist Korošec Lado. Na produkciji bosta nastopila tudi šolski orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja in šolski zbor pod vodstvom ravnatelja Poliča. Sklepna točka produkcije je Poličeva Božična suita za soli, zbor in mali orkester, ki jo bosta izvajala mladinski zbor in šolski orkester pod vodstvom skladateljevim. Podroben spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice in velja obenem kot vstopnica v veliko filharmonično dvorano. Posebno opozarjamo na točen začetek.

Na božični praznik 25. decembra bomo gledali v dramskem gledališču »Oče naš...«. Začetek predstave bo ob 15. **Preskrbite si** vstopnice pravočasno, ker bodo za praznik mnogi želeli videti to lepo dramo, ki **razlaga** v sedmih, iz življenja vzetih podobah, **posamezne** prošnje Gospodove molitve!

Za božične praznike pridite v frančiškansko dvorano na lepo božično igro »Vrnitev«, ki je delo našega domačega avtorja Vombergarja. Prva **predstava** bo na božič, 25. decembra ob 4 popoldne. **Druga** pa v nedeljo, 27. decembra ravno tako ob 4 popoldne. Zanimanje za to lepo božično igro je veliko, zato si preskrbite vstopnice že v predprodaji v trgovini Stiligoj, Frančiškanska ulica 1. Cene od 8 lir navzdol. Stojišče 2 liri

---

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

47

»Vse je končano.« je pojasnil ves razdražen. »Druckerja ne bomo nikdar več zaslišavali. Mrtev je! Ubil se je nocoj, ko je padel čez zid ob parku blizu svojega doma. Davi so ga našli pod zidom mrtvega s počeno lobanjo. Mrtev je moral biti že nekaj ur. Truplo so na moj ukaz prepeljali v mrtvašnico... Zdaj smo se znašli res v lepi kolobociji!« Od same jeze je z vso silo zagnal kapo ob tla, sedel in se od jeze kar tresel.

»Pa ste trdno prepričani, da je to res?« je vprašal Markham, ki ni mogel verjeti lastnim ušesom.

»Če sem trdno prepričan? Sam sem se podal na kraj dogodka, preden bi truplo odpeljali. Poklicali so me telefonično. Ukazal sem za vsak primer fotografirati mrtvečevo lego.«

»No, in kaj ste vse ugotovili?«

»E, malo zanimivega. Truplo so našli nekoliko po sedmi uri otroci, ki so se igrali v parku. Čim se je zvedelo za ta dogodek, so pohiteli tja policisti in nek zdravnik. Ta je izjavil, da je smrt nastopila verjetno že skoči okrog desetih. Tisti zid se vleče tik ob Cesti 76a in je visok skoro deset metrov.«

»Ste gospe Druckerjevi kaj sporočili?«

»Ne. Ukazal sem policistom, naj truplo odpeljejo, sam pa sem hotel govoriti z Vami, preden bi šel k stari gospe.«

Markham se je ves poparjen vlegel v svoji naslonjač.

»Ne vem, kaj bi mogli zvedeti od nje.«

Vance, ki je vse doslej molčal, je predlagal, naj bi obvestili o dogodku Arnessona. Vsi smo opazili, kako je v hipu postal nekam nemiren, kakor bi se bil nenadno nečesa domislil. Vzel je cigareto iz doze, jo prižgal s tresočo se roko ter vprašal:

»Markham, se še spominjaš tiste otroške pesmice o grbcu?«

»Kaj hočeš s tem spet reči?« se je začudil upravnik in ga osupnjeno pogledal.

»No, tisto o grbcu, o grbcu, ki je padel z zidu... Se je ne spomniš več?«

Na zidu visokem grbec je stal,
Z zida nenadno grbec je pal.
Ni ga zdravnika, bistre glave,
ki grbca rešita bi črne zemlje.

»Ti si vendar znorel!« ga je skoraj osorno zavrnil Markham. »Zdaj je pa res že čas, da nehaš s to neumno pravljico o otroških pesmicah! Poslušaj, svetujem ti, da stopiš na prvi parnik, ki je namenjen v Evropo in si svoje možgane nekoliko odpočiješ, recimo kje na divni Rivieri... To ti bo gotovo koristilo.«

Bila je podoba, kakor da ga Vance sploh ne posluša. Na ustnicah se mu je poigral žalostni nasmeh. Potem se je znova zamislil in opazoval dim svoje cigarete. Slednjič se je kar stresel, kakor bi se bil nenadno prebudil iz sna, ter dejal:

»Markham, nikar se ne šali. Stvar je kruto resna, a jaz temu nisem kriv. Boš videl, da nam bo **Tekač** še dal glas o sebi.«

Ni še dobro končal tega stavka, ko je že stopil v sobo policist Swacker in naredniku pošepnil nekaj besed na uho.

»Quinan od »**Worlda**« je tu in bi rad govoril z vami,« je nato dejal Heath Markhamu.

»Da bi ga strela!« je vzdihnil upravnik. »Naj pride noter!«

Quinan je vstopil s tistim svojim običajnim predrznim nasmehom na ustnicah. V roki je držal list papirja.

»Novo razveseljivo poročilo imam,« je dejal.

Markham si je nemirno ogledoval tisti listek. Na njem je bila na stroj z znanimi črkami napisana kitica tiste narodne pesmice, ki jo je bil pravkar omenil Vance, tista zgodbica o grbcu, ki je bil padel z zidu in se ubil. Spodaj v desnem kotu je bil podpisan spet tisti nesrečni **ŠKOF.**

XVII. poglavje.

Vso noč prižgana luč.

Sobota, 16. aprila ob 9.30.

Ko se je Heath odkrižal Quinana z obljubami, ki bi jih bil vesel tudi še tako nemalenkosten časnikar, je v uradu zavladala za nekaj minut grobna tišina. **Tekač** je bil torej znova na delu. Veriga zločinov se je sicer podaljšala za nov člen, a rešitev celotne uganke zato še ni bila nič bližje, vsaj tako je kazalo. Položaj, v katerem smo se znašli, je bil zelo mučen in živeli smo pod vtisom, kakor da nas tlači mora.

Vance je začel hoditi z velikimi koraki po sobi sem in tja ves zamišljen.

»Neverjetno je to, Markham!... Pred seboj imamo primer najbolj premetene in podivjane norosti, norosti, ki si je človek niti predstavljati ne more... Pomisli na tiste otroke tam v parku, ki so vsi zasanjani v krasno pomlad in njeno razpoloženje nenadno bili priča strašni stvarnosti te nove smrti... Kakšen greh!«

Za trenutek je obstal pri oknu. Megla se je razkadila in skozi njo je prodrlo bledo pomladno sonce ter objelo sive zidove newyorškega mesta. Leskečtajoč orel se je od daleč svetil na nebotičniku Glavne zavarovalnice.

»E, ne bodimo vendar sanjači!« je dejal s trpkim nasmehom na ustnicah, ko se je spet obrnil proč od okna. »Sanjavost človeku jemlje bistrost. Zdaj, ko vemo, da Drucker ni postal žrtev muhastega naključja, velja nastopiti odločno in takoj. To bo gotovo koristno.«

Spričo njegovega strogega nastopa smo tudi vsi ostali postali nekam brezčutni. Markham je pograbil telefonsko slušalko. Najprej je prosil nadzornika Morana, naj se obenem z narednikom Heathom posveti novemu dogodku. Potem je stopil v telefonski stik z uradom uradnega zdravnika ter prosil, naj mu takoj preskrbi mrliški izvid. Heath je v tem trenutku odločno vstal, spil tri kozarce ledene mrzle vode, nato pa dejal, da je pripravljen z Markhamom prerešetati, katero pot bi bilo najpametneje ubrati. Markham je za trenutek kolebal.

»Več vaših policistov, gospod narednik,« je nato dejal, »je dobilo ukaz, naj nadzorujejo Druckerjevo in Dillardovo hišo. Ste jih davi kaj zaslišali?«

»Nisem imel časa. Menil sem tudi, da gre za nesrečo. Dal pa sem ukaz, naj več mož ostane na kraju dogodka.«

»Kaj je povedal zdravniški izvedenec?«

»Malo zanimivega. Po njegovi sodbi gre za nesrečo.«

»Je morda ugotovil na mrtvecu, da nima samo zlomljenega vratu, temveč tudi počeno lobanjo?« je posegel v razgovor Vance.

»Čisto točno ne. Zdravnik je dejal, da se je Drucker ubil, ker je priletel na glavo,« je odvrnil Heath ter nekam pomenljivo namignil. »Toda jaz sem prepričan, da gre prav za takšno poškodbo, kakor sta jo imela na glavi Robin in Sprigg.«

7.

Iz teme obupno zakriči mladi grofič.

»Na pomoč! Čarovnik je tu! Pomagajte mi!«

Toda tema je bila taka, da niti sam oče ni videl, kje je njegov sinček in kaj se z njim godi.

Z oblaka pa je strmoglavil čarovnik iz devete dežele, zagrabil grofiča za lase ter ga potegnil na oblak, ki se je že dvignil pod modro nebo nad gradom na skali.

8.

Na oblaku sta bila kot v veliki pernici in plula sta hitro kot najhitrejše ptice.

Čarovnik pa dvigne roko:

»Tvoj oče si je mislil, da bo lahko mene, največjega čarovnika, prevaril in osleparil z novim grajskim stolpom brez oken in lin, a se je prokleto zmotil. Moj jetnik si; o tvojem življenju pa bo odločala moja žena, ki je še večja čarovnica kot pa sem jaz!«

Partizansko taborišče nad Borovnico uničenc

Pod kroglami je padel v podzemskem rovu komisar in sloviti zločinec Anton Zalar, njegov pajdaš Demšar pa si je sam končal življenje

Prebivalstvo v Borovnici ter njeni okolici se je v ponedeljek kar oddahnilo ob novici, da so brabri borovniški fantje uničili v podzemskih rovih skrito partizansko taborišče nad Brezovico in ubili slovitega partizanskega političnega komisarja in zločinca **Antona Zalarja** z lažnim imenom Žana. Bil je strah teh krajev. V Ljubljani kakor tudi v Borovnici so ljudje, ki so na lastne oči videli, kako je ta zločinec sam pobil 16 fantov. Z njim je padel morilec in samomorilec **Demšar Ivan iz Borovnice**, prav tako strah borovniških okoliških vasi. Naši fantje so razbili to taborišče in ugrabili tudi zastavo Šercerjevega bataljona, na katerega so bili partizani toliko ponosni.

Preteklo nedeljo so odkrili člani vaške straže iz Borovnice svežo sled za partizani nad Brezovico. V ponedeljek dopoldne je krenilo 20 fantov v to smer in odkrilo majhno taborišče v težko dostopnem kraju. Partizani so imeli zgrajeno taborišče pod zemljo, iznad katere je gledal samo pokrov kot vhod in dimnik. Spočetka so domnevali, da je taborišče že opuščeno, ko pa so prišli v bližino, so opazili, da se je vhod odprl, a takoj zaprl. Obkolili so vhod in začeli vanj streljati. V podzemskem rovu so bili skriti trije partizani, ki so takoj vrgli proti fantom dve bombi. Ti pa nista eksplodirali. Fantje so pozvali partizane na vdajo, kar so tudi obljubili. Prvi se je prikazal iz jazbine glavni organizator borovniške OF Demšar Ivan in takoj povedal, da je mrtev eden partizan. V tem trenutku se je podvizal in hotel zbežati, a je takoj dobil strel v nogo, nato pa se sam ustrelil, videč, da mu ni rešitve. Takoj nato se je vdal še Kirn Viktor z Brega pri Borovnici. V podzemeljskem skrivališču so našli mrtvega proslulega političnega komisarja in zločinca Zalarja Antona iz Dola pri Borovnici s prestreljeno glavo.

Anton Zalar je imel še lažno ime Žan in je že pred vojno bil znan komunist in je kot uslužbenec signalne delavnice v Ljubljani organiziral komunistične celice med železničarji, tako da je ljubljanska kurilnica postala središče komunistične delavnosti. V Borovnici je v delavskem komunističnem društvu »Vzajemnost« pod raznimi krinkami okuževal mladi svet.

Zalarjevo delo v gozdu za komunizem v Borovnici se je stopnjevalo do najvišjih meja možnosti. Med partizani je zavzemal odlična mesta, kakor na primer vlogo političnega komisarja bataljona »Šercerjeve brigade«.

Zalar je bil tudi sodnik in izvrševalec sodbe nad nesrečnimi, toda odločnimi fanti, ki se po dogodku na Verdu niso izjavili za partizane. Sam je pobil 16 fantov, med njimi tudi zglednega Borovničana, študenta **Petkovška Antona.**

Zalar se je udeležil tudi napada na Begunje, kjer je bil ranjen in tako postal nesposoben za nadaljnje delo med komunističnimi tolpami. V ponedeljek pa ga je roka pravice dosegla in mu določila plačilo, katero je pač zaslužil za svoje zločinsko delo.

Tudi Demšar je tragično končal, kar je zaslužil. Bil je vnet partizanski organizator in je tudi zavzemal odlična mesta v partizanskih vrstah, saj je bil politični komisar II. čete I. Šercerjevega bataljona. Partizanske glave so kmalu spoznale Demšarjevo organizatorično sposobnost in mu poverile organiziranje komunističnih celic v Borovnici in okoliških vaseh. Demšar je pripravljal tudi načrt za partizanski napad na borovniško fantovsko edinico, toda njegove račune so prekrižali božji načrti.

Tako sta končala morilec Anton Zalar in Demšar, ki je nosil lažno ime Maček. Poleg drugih zanimivosti, ki so jih našli fantje v taborišču, je tudi zastava Šercerjevega bataljona.

Naročajte Slovenski dom!

Kontrola voznih listkov na tramvaju

Treba je bilo močne roke, da je napravila red in uvedla disciplino med ono, tramvaja kot vozila poslužujoče se ljubljansko občinstvo. Vsi prejšnji nasveti, opomini in pozivi na to občinstvo, vsi predpisi in navodila, kako je treba vstopati in izstopati iz tramvajskih vozov, so bili zaman. Pred dnevi objavljeni predpisi o tramvajskem prometu, izdani od Visokega komisarja, so sedaj napravili red in uvedli disciplino. Nekateri nepokorneži in nedisciplinirani so bili že kaznovani, ko se niso držali novih predpisov o tramvajskem prometu.

Na posameznih postajališčih je sedaj redno izstopanje pri sprednjih izhodnih vratih, vstopanje pri zadnjih. Na končnih postajah se lepo vrste najprej potniki. Ko ti izstopijo, šele odpro druga vrata, da morejo vstopati novi potniki. Vse gre lepo v redu, samo ljudje se ob gotovih urah, ko postaja promet najživahnejši, zelo drenjajo pri vstopu. Vsakdo si hoče priboriti sedež v vozu in se drenja. Pa vendar gre še vse nekam brez incidentov. Nekatere ženske pa so pogruntale nov trik ali boljše, nekateri fantiči so taki kavalirji, da vstopajo v tramvaj, zasedejo sedeže in jih nato prepuščajo svojim mamicam ali pa znancem, sami pa izginejo iz voza, preden voznik voz požene naprej. Fantički imajo še namreč to prednost, da se hitro obesijo pred vratmi na stopnišče in skočijo noter v voz takoj, ko se vrata odpro in je prost vstop.

V Ljubljani so tramvaju delali preglavice mnogi zastonjkarji. So bili tipi — specialisti, ki so se znali na stare vozne listke voziti sem in tja, ne da bi plačali centezim za vožnjo. Tem zastonjkarjem je napovedan neizprosen boj. Uvedena je leteča kontrola, ki pregleduje vozne listke in ki hkrati nadzira potnike, kako se ravnajo po prometnih predpisih. Kogar kontrola zaloti brez listka, mu kar v vozu narekuje kazen 2 Din. In mora jo takoj plačati sprevodniku.

Bilo je v soboto proti večeru. V dolenjskem tramvaju so se vozili ljudje. Ni bila velika gneča. Sprevodnik je od magistrata naprej v redu delil vozne listke. Šel je po vozu gor in dol, silno lepo. Od spredaj je vstopil kontrolni organ. Odločen mož. Začel je pregledovati vozne listke. Pri neki elegantni dami se je ustavil in zahteval listek. Dama ga ni imela. Kontrolor odločno:

»Plačate 2 liri in 60 centezimov! 2 liri za kazen, ker nimate listka, ostalo za vožnjo.«

In dama je morala sprevodniku plačati 2.60 lire. Rdečica je oblila elegantno, črnolaso damo, oblečeno v lep zimski plašč. Iz njenih ust so se vsipali protesti ogorčenja, da je neprestano držala denar za listek v rokah, a da se sprevodnik zanjo ni zmenil. Kontrolor kratko: »Vaša dolžnost je, da sprevodnika na sebe opozorite!«

Med potniki je nastalo splošno zanimanje za damo. Razvijala se je živahna debata o utemeljenosti in upravičenosti diktirane kazni. Nekdo, ki je drugače paragrafar, je pripomnil: »Jaz kazni ne bi plačal!« Drugi mu je kratko odvrnil: »Kako pa na železnici? Tam pa mora vsakdo plačati kazen, kdor vstopi v vlak brez listka. Tramvaj ima tudi isto pravico kot železnica.«

Uvedena je torej leteča in nevidna kontrola voznih listkov v tramvaju. Najboljše je torej, da **vsakdo pošteno odrajta obolos za vozni listek,** da ne bo osramočen, kakor je bila elegantna dama v soboto zvečer.

Ljubljana

Koledar

Sreda, 23. decembra: Viktorija, devica in mučenica; Servul, spoznavalec; Mardonij, mučenec; Teodul, mučenec; Migdonij, mučenec.

Obvestila

Lekarne. Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Hrvatskim državljanom v Ljubljani! Vabijo se vsi državljani Nezavisne Države Hrvatske brez razlike vere, da prisostvujejo skupni božični proslavi, ki bo dne 24. t. m. ob pol 6 popoldne v prostorih konzulata.

Kot posebna bibliofilska redkost je izšla te dni **Puškinova** pesnitev »**Bahčisarajski vodomet**« v zvezi z **Mickiewiczevimi Krimskimi motivi** ter celotnim uvodom v pesniški Krim, ki je navdihnil ta največja slovanska pesnika. Uvod je napisal **dr. Tine Debeljak**, ki je prevel tudi več citiranih pesmi v njem, pesnitev pa je imenovani prepesnil po prvotnem prevodu **Ivana Hribarja**, ki ga je začel prevajati v svojem 87. letu. Pomembnost te izdaje je v opremi akademske slikarice **Bare Remčeve:** 9 celostranskih linorezov ter 22 manjših vinjet, ki so vse odtisnjene po **izvirnih linorezih** ter veljajo torej kot originali. Knjiga bo v knjižni prodaji samo v 230 izvodih ter stane vezana 50 lir, broširana pa 35. Za ljubitelje Puškinove in Mickiewiczeve poezije bo gotovo lepo božično darilo.

Cvetko Golar: Veseli svatje. Z risbami opremil Božidar Jakac. Izdala Nova založba v Ljubljani. Leto 1942. Str. 62. Cena Lit 26.

Tik pred božičem je izšla nova Golarjeva pesniška zbirka, namenjena mladini. Preproste in prisrčne pesmice, ki rade odkrivajo šaljive, tu in tam tudi burkaste podobe iz narave, se lepo zaokrožajo v spremembah celega leta, od pomladi do zime, od prebujenja k delu do zimskega počitka in tihega veselja. Posebno so pesniku pri srcu čebelice in ptički, o njih pripoveduje mnogo mičnih zgodbic in lepih zgledov. Mladini je glavni vir veselja še vedno čista in lepa narava, zato bo v teh pesmicah našla dovolj spodbude in neprisiljene vzgoje, a še več prijetne zabave. Golarjevi verzi so krepki in moški, v njih ni nobene igrače ali osladnega prebiranja besed.

Oprema knjige je bogata. Poleg pesnikove slike imamo številne risbe Božidarja Jakca, ki je s svojo nežno roko sledil pesniku; v drobnih zgodbicah ali podobicah poživlja mlademu bralcu domišljijo ter ga spremlja od pesmi do pesmi. Te risbe niso samo okras, ampak prava risarjeva poezija. Ne samo, da se pesnikova beseda in slikarjeva podoba prijazno srečujeta, ampak druga z drugo dopolnjujeta. S kratko besedo: dobili smo spet lepo in vredno mladinsko knjigo.

Igrače, darila »Cicibanc« za božič Vas vabi ENGELMAN, Tavčarjeva ulica 3.

Razstava v Jakopičevem paviljonu, kjer razstavljajo slikarji **Zoran Mušič, Maksim Sedej in Jovan Zonič,** bo odprta preko božičnih praznikov. Slika je najlepše božično darilo in ima vsakdo najlepšo priliko, da na tej razstavi kupi delo trajne vrednosti.

IV. simfonični koncert pod vodstvom dirigenta Karla Rupla bo definitivno v ponedeljek, dne 28. t. m. ob 18 v veliki unionski dvorani.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Sreda, 23. decembra ob 16.30: »Primer dr. Hirna«. Red Sreda.
Četrtek, 24. decembra: Zaprto.
Petek, 25. decembra ob 15.: »Oče naš«. Izven.
Sobota, 26. decembra ob 14: »Petrčkove poslednje sanje«. Mladinska predstava. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 17. »Ples v Trnovem«. Izven. Cene od 18 lir navzdol.
Nedelja, 27. decembra ob 10.30: »Princeska in pastirček. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. — Ob 15.: »Hamlet«. Izven. Cene od 18 lir navzdol.

OPERA:

Sreda, 23. decembra ob 16: »Slepa miš«. Opereta. Izven. Znižane cene od 20 lir navzdol.
Četrtek, 24. decembra: Zaprto.
Petek, 25. decembra ob 16: »Traviata«. Izven.
Sobota, 26. decembra ob 10.30 »Angel z avtom«. Mladinska opereta. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 16.: »Gasparone«. Opereta. Cene od 24 lir navzdol.
Nedelja, 27. decembra ob 16: »Thais«. Izven.

A. D'ENNERY:

DVE SIROTI

43

Gospod Ciril je izbuljil oči, ker je menil, da se je strežaju zmešalo. Toda Picard se je nasmehnil, vzel pismo, mu ga pokazal in rekel:

»To je moja lastnina. To je darilna listina... Razumete? Zato morate v slaščici narediti luknjo, ne da bi se kaj poznalo in vanjo vtakniti tale listič«.

»Gospod Picard, pustite, da bom to storil jaz in ne bo vam žal.«

Malo pred osmo je zvesti Vaudreyev strežaj najel na trgu kočijo in se odpeljal s steklenicami in torto proti Rumignacovi hiši.

Ob pogledu na častitljive steklenice so ječarju privrele solze v oč in komaj sta se vsedla za mizo, že je eno odprl.

Ko je sladka pijača zadosti omočila ječarjeva usta in želodec, mu je začel Picard govoriti o torti.

»Dobro, dal mu jo bom, toda vi ste rekli da ne bi bili radi imenovani.«

»Nikar ne omenite mojega imena. On ve, da sem jaz v načelnikovi službi in se torte ne bi lotil ter bi še naprej vztrajal v gladovni stavki. Reči mu morate, da je to darilo njegove rodne sestre, moje nečakinje Henrike Gerard. Zelo rad meče oči na to dekle in videli boste, kako bo slaščice hlastno pojedel.«

»Dobro«, je odgovoril Rumignac in poželjivo gledal rdečo tekočino v kozarcu. »Torej, kdaj bom imel spet priliko, da vas bom videl?«

»Ja... ne vem, dokler me načelnik ne bo poslal s kakšnim posebnim sporočilom k vitezu...«

»Vsa pooblastila morajo skozi guvernerjeve roke. Če pa bo vaš imelo načelnikov pečat, bom pa spregledal to formalnost.«

»Bom videl, kaj misli moj gospodar še storiti. Na svidenje in ne pozabite imena moje nečakinje: Henrika.«

»Na svidenje, gospod Picard!«

Strežaj je odšel na cesto in z olajšanjem pogledal v nebo. Njegov načrt se je začel spreminjati v stvarnost, in če bo šlo vse po redu, bo v nedeljo vitez že prost, in se bo lahko lotil reševanja svoje ljubljenke.

VII.

Ko je strežaj odšel, je Rumignac še nekaj časa sedel in se prijazno pogovarjal sam s seboj in posrkal zadnje požirke iz steklenic, ki mu jih je bil prinesel dobri Picard.

Žena mu je zelo ustregla, ko mu je nasvetovala, naj mirne duše stori uslugo Picardu, ko že ni nobenega tveganja več, kajti strežaj je vplivna osebnost in bo gotovo izposloval, da si bo načelnik policije zapomnil vse, kar je ječar storil za to, da je jetnik začel uživati hrano.

Ko je prišla njegova ura, je Rumignac vzel torto in z njo odšel v Bastillo.

Roger je bil v svoji celici popolnoma nem, tiščal je glavo med dlani, in ko je ječar pogledal skozi lino, ga je videl, kako krili z rokami, kakor bi ga mučile najstrašnejše misli.

Ko je odprl vrata, se je Rumignac ponižno priklonil pred mladeničem in mu dejal, da mu je prinesel torto od neke osebe, ki se močno zanima za zdravje in za gospodov želodec.

»Pojdite k vragu vi in vaša torta! Nočem jesti!«

Sprejem ni bil preveč vljuden, toda ječar, ki se je spomnil na Picardova opozorila, je silil še naprej:

»Zagotavljam vam, gospod, da bi ta torta zbudila celo mrliča, tako se mi zdi dobra. Povrh pa vam jo je poslala oseba, ki vam želi samo dobro.«

Roger je napel ušesa in poslušal, kar mu je ječar povedal. Potem se je domislil, da se je morebiti Picard česa domislil in pripravil nekaj za njegovo rešitev. Zato je bilo boljše, da je pobaral ječarja:

»Kdo vam je dal to torto?«

»Vaša rodna sestra.«

»Moja rodna sestra?«

»Da, gospodična Henrika.«

»Ah... da, gospodična Henrika, moja rodna sestra,« je naglo odgovoril vitez, ki je bil med tem že doumel nakano, katero je bil zasnoval njegov zvesti strežaj. Zato je vzel torto iz Rumignacovih rok.

Zahvalil se je ječarju. Ko je bil sam, se je najprej zavaroval proti temu, da bi kdo od zunaj skrivaj opazoval, nato pa začel rezati stran za stranjo in končno se mu je posrečilo najti pismo.

Hlastno ga je bral in za hip obstal zamišljen. Do nedelje bo moral počakati! Do nedelje! In Henrika? Kaj bo z njo?

Henrika Gerard pa je šla tedaj v Salpetrieru skozi najtežjo preizkušnjo.

VIII.

Medtem ko je imel Marest obilo posla z neizogibnimi formalnostmi, ki so bile v zvezi z odhodom jetnic v deportacijo, pa so bili prednica, zdravnik in Marijana pri Henriki. Ker je bila še vedno na pol nezavestna, so jo položili na klop v govorilnici.

Zdravnik ji je meril srčne utripe. Čez nekaj trenutkov je prišla deklica k sebi, in ko je videla ob sebi te ljudi, je takoj [illegible]

Sestra jo je skušala potolažiti, zdravnik jo je gladil po laseh, le Marijana je stala nema. Ni odmaknila oči od sirote. Začutila je, da se je v njeni glavi porodila strašna misel, katera pa se ji je zdela naravnost veličastna.

Henrika je neprestano objemala sestro.

»Sestra... Rada bi našla svojo sestro..., ki je slepa! Videla sem jo tik prej, preden so me odvedli semkaj.. videla sem njene svetle lase. Pela je. Bila je oblečena v cunje, vlekla pa jo je neka strašna starka...

»Slepa?« je pobaral zdravnik. S plavimi lasmi? Tudi jaz sem jo videl. Poznam jo, bila je skupaj s Frochardovo.«

Ko je Henrika zaslišala te besede, je krčevito prijela zdravnika za roko.

»Vi ste jo videli? Kje stanuje?«

»Na cesti Lourcine, ob obrežju potočka Bièvre.«

»Grem tja, da jo rešim... Ah!«

Božica, ki je bila polna upanja, ko je izvedela za kraj, kjer bi lahko našla svojo ljubljeno sestro, je pozabila na svoj položaj. Pogledi, s katerimi so ostali sprejeli njene zadnje besede, pa so jo spet vrgli nazaj v tužno stvarnost.

Toda njene oči niso imele več solz. Preveč je že jokala.

Sestra Genoveva se ni mogla več upirati temu presunljivemu prizoru. Odšla je na dvorišče, kjer je bil že Marest zaposlen z razvrščanjem jetnic, ki bi morale z njim.

Marijana je pristopila k zdravniku, ga pogledala v oči in mu dejala:

»Ne sme od tod!«

»Kako?... Saj je nemogoče, draga moja.«

»Ne sme na pot! Rešiti mora svojo sestro iz krempljev stare Frochardove!«

Zdravnik je razumel plemenito žrtev, ki jo je prevzela nase Marijana. Slednja je pristopila k Henriki ki je bila vsa iz sebe od bolesti, in jo prijela za roko.

»Gospodična... Vi morate rešiti svojo sestro in morate zato ostati v Parizu«. Tako je rekla in ji stisala v roko pomilostitveno pismo, ki ga je bila malo poprej dobila od zdravnika. Žalostno je dejala: »Če bi ostala v tem mestu, bi brez dvoma, čim bi prišla ven, naletela na Jakoba Frocharda in bi se znova zgubila!«

Kako po zunanjosti ločiš Kitajca od Japonca

Tako sta si podobna, da se včasih tudi strokovnjaki zmotijo nad njima

Evropejec res precej težko loči po obrazu Kitajca od Japonca. Ti dve človeški plemeni sta si namreč tako zelo podobni med seboj, da se včasih celo učeni antropolog zmoti. Vendar pa imata kitajski in japonski obraz nekaj takšnih značilnosti, po katerih jih je le mogoče natančno ločiti. Biti pa je treba strokovnjak.

»Schweizer Illustrierte Zeitung« je v eni svojih zadnjih številk objavila dve sliki, od katerih ena predstavlja kitajski, druga pa japonski obraz. Kdor si ti dve sliki natančneje ogleda, mu pač ne bo več tako težko ločiti Kitajca od Japonca. Japonec ima močne in izrazite lične kosti, njegov nos je potlačen, bujno pa Japoncu poganjajo tudi brki in brada. Njegove lične kosti so zelo izrazite, ves obraz pa bolj štirioglat, ali z drugimi besedami, »kratek in širok«. Precej Japoncev je tudi rdečeličnih, drugače pa je njihova polt ilovnato rumene barve.

Kitajec pa ima bolj okrogel obraz, polt rumene barve, ki spominja na barvo pergamentnega papirja, a lica pri Kitajcu niso nikdar rdeča. Pravi Kitajec je precej višje postave kakor pa Japonec. Povprečna njegova višina znaša 1.63 m, povprečna višina Japonca pa komaj 1.57 m. Japončeve noge so kratke in precej debele, precej debel in spet nekako štirioglat je tudi njegov trup. Značilna za Japonca je tudi težka hoja. Hodi nekako tako, kakor človek, ki ima plosko nogo, torej s celim stopalom naenkrat. Kitajčeva hoja je dosti gibčnejša od Japončeve. Ko Kitajec pride v višja leta, navadno odebeli, dočim so starejši Japonci navadno zelo suhi.

Kdor pozna te značilnosti kitajskega in japonskega plemena, mu pač ne bo več tako težko ločiti Kitajca od Japonca. Upoštevati pa je seveda treba, da ima vsako pravilo tudi svoje izjeme, tole naše pravilo pa še posebno.

Prstni odtisi, ki jih je pustil... nočni strah

Razburljiv dogodek v uredništvu uglednega göteborškega časopisa

V uredništvu nekega uglednega časopisa v Göteborgu je bil te dni na obisku... strah. To zagotavljajo uredniki omenjenega lista sami in zato bi človek rekel, da vsa stvar res ne more biti tako iz trte izvita.

Bilo je takole: Neka urednica, ki je imela tedaj službo, je šla zvečer po hodniku, ob katerem so uredniški prostori. Na hodniku je bila seveda tema, kakor je tema pač povsod, kjer se strahovi pojavljajo. Nenadno je tista urednica zaslišala »znane težke korake«, ki so prihajali vedno bližje. Stopila je brž k električnemu stikalu, da bi prižgala luč, a v tem trenutku je že začutila, da se ji je strah čisto približal, tako da je začutila že celo njegov dih. Skoraj je omedlela od groze. Ko pa se ji je le še posrečilo zasukati električno stikalo in prižgati luč, je na svoje veliko začudenje morala spoznati, da na hodniku ni nikogar. Tedaj je je še bolj prevzela groza in je zakričala. Brž je prihitelo nekaj njenih uredniških tovarišev, ki so bili po sobah pri delu. Na pol mrtva jim je skušala dopovedati, da jo je strašilo, oni pa so jo prepričevali, da se ji je najbrž le bledlo.

A strah še ni opravil svojega posla. Začel je obiskavati še druge uredniške sobe, vse po vrsti. Eden urednikov omenjenega časopisa je nekaj dni pozneje sedel v svoji sobi za mizo in pisal. Nenadno je tudi on zaslišal «znane težke korake«. Pogledal je proti vratom in opazil, da nekdo zunaj nalahno pritiska na kljuko. Vrata so se potem odprla in tako ostala. Soba tega urednika je bila sredi med drugimi uredniškimi prostori in je bil med vsemi prehod. Urednik, ki je takoj nato stopil v drugo sobo, je tudi tam opazil, da se je začela počasi premikati kljuka pri vratih, nato pa so se vrata prav tako kakor prej v njegovi sobi na stežaj odprla, a vstopil spet ni nihče. Tako je bilo kar po vrsti v vseh uredniških sobah. Povsod je slišal enake »znane težke korake« nekoga, ki ga pa ni bilo nikjer.

Drugi večer je nek drug urednik delal v veliki dvorani, kjer imajo pri omenjenem švedskem časopisu tudi tako imenovani daljnopisni aparat. — Vprav tedaj, ko je ta aparat končal neko brzojavko, je časnikar zaslišal spet tiste »znane težke korake«, kako se bližajo aparatu. Kot časnikar ni praznoveren človek in zato tudi ne verjame v kakšne strahove. Ko je zaslišal tiste čudne korake, je mirno vstal od svoje pisalne mize in hotel vzeti brzojavko, ki jo je bil napisal daljnopisni aparat. Na svoje veliko začudenje pa je zagledal na tistem listu papirja močne prstne odtise. Videti je bilo, kakor da je nekdo hotel brzojavko raztrgati, a je ni mogel, ker je bil papir še vedno pod steklom. Tedaj je urednik pomislil, da je sicer slišal, kako so se tisti znani koraki približali daljnopisnemu aparatu, ni pa slišal, da bi se bili spet oddaljili. Strah bi moral potemtakem biti še vedno tam, a kljub temu je urednik moral ugotoviti, da v sobi ni žive duše razen njega samega.

Več urednikov je tudi povedalo, da v določeni popoldanski uri zvone telefoni, če pa urednik dvigne slušalko, da bi odgovoril, se na drugem koncu žice nihče ne oglasi. To se dogaja baje točno tisto uro, ko je pred nedavnim eden uradnikov omenjenega časopisa umrl in sicer tisti urednik, ki je imel prav takšno hojo, kakor so jo prejšnje večere uredniki slišali na uredniškem hodniku in v svojih sobah. Pokojni urednik je imel pred svojo smrtjo navado, da je vsako popoldne telefoniral iz mesta v uredništvo, če je kaj novega.

Časnikarji, kakor rečeno, niso ljudje, ki bi verjeli v kakšne strahove, a resnici na ljubo je vendarle treba povedati, da so tistim švedskim časnikarjem ob priliki omenjenih čudnih večernih obiskov vstajali lasje in da jih je bilo nekoliko le groza. Morda se bo pozneje kaj več zvedelo o tistih debelih prstnih odtisih, ki jih je strah pustil na papirju pri daljnopisnem aparatu.

Žalostna usoda najdragocenejših demantov

Težke milijone so dajali zanje, a mnogim so prinesli samo nesrečo

Ni še tako dolgo, ko so prodali — komu, to ni znano — enega največjih diamantov na svetu, tako imenovani »Mesec nad gorami«. Prodali pa so ga na javni dražbi, in sicer za 5200 funtov šterlingov. Kako dragocen je ta »mesec nad gorami«, najlepše dokazuje dejstvo, da ga je noč in dan stražilo šest policistov.

Druga dva zelo dragocena diamanta, morda najlepša, kar jih je bilo do zdaj znanih, pa so prodali v Ameriki. Sta to »Golconda« in »Jonker«. Diamant »Jonker«, ki so ga prodali za deset milijonov lir, je našel na bloemfontainskih diamantnih ležiščih nek raziskovalec, po imenu Jonker, in je po njem diamant tudi dobil ime. Prodal ga je za 75.000 šterlingov nekemu Ernestu Oppenheimerju, ta pa pred nedavnim v Ameriki za 150.000 šterlingov. Kakor pravijo amsterdamski draguljarji, ki so diamant tehtali, je tedaj »Jonker« tehtal 400 karatov.

»Golconda«, ki mu po lepoti in sijaju res ni enakega, tehta 76 karatov in so ga dediči nadvojvode Josipa Habsburškega prodali neki diamantski družbi za 2.5 milijona lir. Ta družba pa ga je zdaj prodala naprej za deset milijonov. Usoda »Golconde«, ki so mu dali to ime po indijskem kraju, kjer so ga našli ob koncu osmega stoletja, je bila precej žalostna. Mož, ki je bil tako srečen, da je ta sijajni diamant našel, ni dolgo časa nikomur ničesar povedal o njem, slednjič pa je to svojo skrivnost razodel nekemu svojemu tovarišu, nekemu Turnerju, ki pa je najditelja »Golconde« ubil in se dragocenega diamanta polastil. Da diamanta pri preiskavi ne bi našli, ga je Turner enostavno požrl. Po hudih bolečinah pa je že čez eno uro umrl. Zdravnik, ki je Turnerja raztelesil, je našel v njegovem želodcu ta diamant in si ga prilastil ter ga čez pet let prodal milijonarju Henriku Mekollu, ta pa ga je podaril neki plesalki, ki je nenadno izginila, z njo vred pa seveda tudi svetli diamant. Do leta 1840. o »Golcondi« ni bilo nobenega glasu. Tedaj pa je nekdo, ki je baje živel v revščini, ponudil diamant na prodaj nekemu milijonarju, ki pa je o tem obvestil policijo. Policija je tistega prodajalca »Golconde« našla umorjenega v postelji v nekem hotelu, a diamanta ni bilo nikjer več. Čez tri leta se je potem zvedelo, da ga je kupil neki amsterdamski draguljar, ki ga je nato leta 1870. prodal habsburškemu nadvojvodi.

Od vseh drugih diamantov je najslovitejši »Veliki mogul«, ki tehta 280 karatov, brušen v obliki rože, ki ga je sredi 17. stoletja kupil veliki mogul Auranzfieb. Krasen je tudi diamant »Kohinoor«, ki tehta 186 karatov, ki je z mogulovega dvora prišel v roke šahu Nadirju, ta pa ga je pozneje poklonil angleški kraljici Viktoriji. 410 karatni »Pitt« je kupil v Indiji madraški guverner Pitt, leta 1717. pa ga je kupil vojvoda Orleanski, ki je vladal namesto mladoletnega Ludovika XV. V dobi francoske revolucije ga je nekdo ukradel. Pozneje so ga spet našli in ga je kupil Napoleon Bonaparte. Do izbruha sedanje vojne je bil spravljen »Pitt« na louverski občini.

HENRIK SIENKIEWICZ — ROMAN V SLIKAH

157

Ligija se je s kamna sklonila k njemu in rekla:

»Zdrav bodi, Marko. Naj te spremlja Kristus in Ti odpre dušo po Pavlovi besedi!«

Vinicij ji je bil namreč povedal, da bo vzel Pavla s sabo v Antium, da ga bo poučeval v Kristusovem nauku. Bil je vesel, ko je videl, da je Ligiji toliko do tega, da bi se čim prej spreobrnil. Dejal ji je:

»Naj bo, kakor praviš, očesce moje! Pavel bo vedno z mano, da mi bo tovariš in učitelj. A zdaj odgrni zavoj, radost moja, da te bom še enkrat videl!«

Vzdignila je krinko ter mu pokazala svoje jasno lice, iskreče se oči in vso lepoto. Vinicij pa jo je prijel za roko, ter ji jo poljubil v veliko začudenje vse množice, ki ni mogla razumeti, zakaj odlični dvorjan skazuje tako čast borno oblečenemu dekletu.

158

Peter je z Ligijo in drugimi kristjani krenil v mesto. Premišljal je o veličini, moči in bogastvu Rima, ki ga je osupnil, hkratu pa pokvarjenosti in zlu, ki je vladalo v njem. V svojem preprostem srcu se je čudil, kako more Bog satanu pustiti v središču sveta toliko oblast.

Iz premišljanja ga je vzbudila Ligija, ki je zaklicala:

»Vse mesto je kakor v ognju!«

Sonce se je bilo do polovice že skrilo za griče. Vse nebo je pokrivala rdeča večerna zarja. Na desni je bilo videti velikansko ozidje Velikega cirkusa, nad njim so se dvigale cesarske palače na Palatinu, pred njimi pa je nad Forumom vstajal Kapitol s svojimi svetišči. Vse je bilo rdeče, ko da bi se povsod pretakala sama kri.

»Vse mesto je kakor v ognju,« je rekla spet Ligija.

»Jeza božja počiva nad njim,« je dejal Peter ter kakor v obrambo dvignil roko.

Sportni drobiž

Gremo h koncu letošnjega leta. Pa poglejmo, koliko mednarodnih tekem so odigrale posamezne države. Kar se tega tiče, krepko vodi Nemčija, ki je odigrala v tem letu 10 tekem, od katerih so jih sedem dobili. Švica je odigrala 6 tekem, Hrvaška 8, Slovaška, Švedska in Madžarska 4, Italija, Romunija in Španija 3, Bolgarija, Danska, Francija po 2, Portugalska pa 1 tekmo. Vsega skupaj so evropske države odigrale 26 mednarodnih tekem. Sodelovalo je 13 držav.

Pretekli teden so imeli v Helsinkih veliko boksarsko prireditev, na kateri so se pomerili vsi najboljši amaterski boksarji iz cele Finske. Zanimanje gledalcev je bilo izredno veliko, borbe so bile zelo lepe in ogorčene. Šlo je za nove državne prvake v posameznih boksarskih skupinah. Tile so zasedli prva mesta in postali tako državni prvaki (navajamo od mušje teže pa navzgor do težke kategorije): Fernelius, Olli Lehtinen, Huuskonen, Piitulainen, Kartinen, Purho, Gustavsson in Alesi Lehtinen.

Slovaški državni nogometni prvak SK Bratislava bo odšla takoj po novem letu na krajšo nogometno turnejo po Nemčiji. Najprej bo odigrala prijateljsko tekmo z berlinskim klubom Blau-Weiss, potem pa bo odšla še v Dresden, kjer se bo pomerila z najboljšim mestnim moštvom.

16 hokejskih moštev se je prijavilo zdaj v Nemčiji, ki bodo sodelovali pri tekmah za državno prvenstvo v četrtem letu vojne. Moštva bodo razdeljena na dve skupini. Igre bodo odigravali po pokalnem sistemu. Zmagovalca v obeh skupinah se bosta potem pomerila za končni naslov državnega prvaka.

HUDIČEV BAJAR

GEORGE SAND

(LA MARE AU DIABLE) - Poslovenil K. N.

5

»Nak, Germain, tega pa ne storim. Preveč bi se bala, da bi kaj napak videla. Pa še to: če bi se vam zaradi kakšne moje nepremišljene besede ta ženitev skazila, bi bili vaši stari hudi name. Jaz pa imam že brez tega zadosti bridkosti in ne bi marala nakopati svoji ubogi materi še novih na glavo.«

Ko sta se tako menila, je skočila Sivka v kraj in postavila ušesa pokonci, potem pa se vrnila na pot in stopila proti grmovju, kjer je začela spoznavati nekaj, česar se je bila najprej ustrašila. Germain je pogledal proti grmu in je zagledal v jarku, pod gostimi in še zelenimi vejami, ki jih je bil nekdo odsekal od hrasta, nekaj, kar se mu je zdelo podobno jagnjetu.

»Žival je, ki se je izgubila,« je rekel, »ali pa je poginila, ker se ne premakne. Morebiti jo kdo išče. Poglejva!«

»To ni žival,« je vzkliknila Marička, »otrok je, ki spi. Vaš Petrček je!«

»O hudirja!« je rekel Germain in skočil s konja. »Poglejte si paglavca, ki vam tukajle spi, tako daleč od doma in v cestnem jarku, kjer bi lahko kakšna kača prišla do njega!«

Vzdignil je otroka v naročje. Fantiček se mu je nasmehnil, odprl oči in se ga oklenil z ročicami okoli vratu ter rekel: »Očka, zdaj me boš vzel s seboj!«

»Seveda! Zmeraj stara pesem! Kaj počenjaš tukaj, poredne?«

»Čakal sem, da pride moj očka mimo,« je rekel otrok. »Gledal sem po cesti in od samega gledanja sem zaspal.«

»In če bi bil jahal mimo, ne da bi te opazil, bi bil ostal vso noč zunaj in volk bi te bil požrl!«

»Oh, saj sem dobro vedel, da me boš videl!« je odgovoril Petrček zaupljivo.

»Prav, Peter, zdaj me pa poljubi, reci lepo zbogom in se vrni brž domov, če nočeš, da bodo večerjali brez tebe.«

»Torej me nočeš vzeti s sabo?« je zaklical fantiček in si začel mencati oči, kakor da se bo zdaj zdaj spustil v jok.

»Saj dobro veš, da stari oče in stara mati ne pustita,« je rekel Germain in se skril za oblast starih staršev, kakor nekdo, ki ne dá dosti na svojo lastno.

Otrok ni maral ničesar slišati. Začel je na lepem jokati in zraven dopovedovati, da bi oče pač lahko tudi njega vzel s seboj, če je vzel Maričko. Ugovarjala sta mu, da je treba iti skozi velike gozdove, da je v njih mnogo divjih zveri, ki žro majhne otročiče, da Sivka ne mara nositi treh ljudi, da je to izredno povedala, preden so šli na pot, in da tam, kamor sta z Maričko namenjena, nimajo ne postelje ne večerje za deco. Vsi ti izvrstni razlogi Petrčku niso šli do srca. Vrgel se je v travo, se valjal po njej in kričal, da ga njegov očka nič več ne mara in da se nikoli več, ne po dnevi ne po noči, ne vrne domov, če ga ne vzame s seboj.

Germainovo očetovsko srce je bilo tako mehko in tako šibko, kakor bi bilo žensko. Ženina smrt, skrb, ki jo je moral sam nositi za otroke, tudi misel, da potrebujejo ubogi otročiči brez matere še posebno dosti ljubezni, so storile, da je postal takšen. Hud boj se je bil v njem, tem bolj, ker se je sramoval svoje slabosti in je skušal skrivati svojo zadrego pred Maričko. Kar pót mu je stopil na čelo in oči so se mu rdeče obrobile, kakor da bo zdaj zdaj zajokal. Končno se je poskusil razjeziti. Ko pa se je obrnil proti Marički, kot bi jo hotel vzeti za pričo svoje odločnosti, je zagledal njen obraz v solzah. Vsa korajža ga je minila in čeprav je še zmerjal in grozil, svojih solzá ni mogel zadržati.

»Zares, da imate pretrdo srce,« mu je rekla nazadnje Marička. »Jaz bi se že nikoli ne mogla tako ustavljati otroku, če bi videla, da mu je tako hudo. Dajte, Germain, vzemite ga s seboj. Saj je vaša kobila vajena nositi dva človeka. Vaš zet in njegova žena, ki je dosti težja kot sem jaz, jahata na njej s svojim fantkom vred vsako soboto na sejmico. Posadite ga predse na konja, sicer pa rajši sama peš hodim, ko da bi videla, da otrok trpi.«

»Kaj bi tisto,« je odgovoril Germain, ki bi se bil za vse na svetu rad dal pregovoriti. »Sivka je močna in bi nosila še dva druga po vrhu, če bi bila le še prostora na njenem hrbtu. Pa kaj bova z otrokom po poti? Zeblo ga bo, lačen bo... in kdo se bo zavzel zanj nocoj in jutri zjutraj, ko ga je treba spraviti spat, ga umiti, ga spet obleči? Ne upam si naložiti to sitnost ženski, ki je ne poznam in ki se ji bo gotovo zdelo, da sem za začetek do nje dokaj brez olike.«

»Po tem, ali bo to rada storila ali pa ji bo odveč, jo boste takoj spoznali, Germain, verjemite mi. Sicer pa — če ona ne bo marala vašega Petra, bom pa jaz poskrbela zanj. K njej pridem, da ga oblečem, in vzamem ga s seboj za ves jutrišnji dan. Do večera ga bom zabavala in poskrbela bom, da mu ne bo ničesar manjkalo.«

»V napotje ti bo, dekle! Sitnost boš imela! En cel dan, to je dolgo!«

»Še kaj! V veselje mi bo, druščino mi bo delal in tako bom prvi dan manj žalostna v novem kraju. Mislila si bom, da sem še doma.«

Otrok je videl, da se je bila Marička zavzela zanj. Prijel se ji je za krilo in se ga tako trdno držal, da bi ga siloma komaj odtrgal od nje. Ko je spoznal, da se oče vdaja, je prijel z obema od sonca zagorelima ročicama Marijo za roko in jo poljubil. Nato je začel poskakovati od veselja in je v svoji goreči nepotrpežljivosti, ki jo kažejo otroci v svojih željah, vlekel h kobili.

»No, no,« je rekla deklica, in ga vzdignila v naročje, »pa potolažimo to drobno srčece, ki poskakuje kakor ptičica. In če te bo zeblo, ko se bo znočilo, mi boš povedal, Petrček, zavila te bom v svojo ogrinjalko. Poljubi svojega očka in prosi ga odpuščanja, ker si bil tako nepočakan. Povej mu, da ne boš nikoli in nikdar več takšen, razumeš?«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja ob delavnikih ob 12 — Mesečna naročnina 11 lir, za inozemstvo 15 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. št. 40-01 do 40-05 — Podružnica: Novo mesto